



Безпека дітей в Інтернеті: загальний огляд

Згідно зі статистикою ризикована поведінка онлайн включає в себе:

- 01 Опублікування приватної інформації – 50%
- 02 Спілкування з онлайн незнайомцями – 45%
- 03 Додавання незнайомців в «друзі» – 35%
- 04 Надсилання приватної інформації незнайомцям – 26%
- 05 Відвідування порно сайтів – 13%
- 06 Розмови з незнайомцями на тему сексу – 5%

Найбільші ризики в Інтернеті для дітей можна поділити на такі категорії – **секстинг, онлайн-грумінг та сексторшен**. Оскільки нанести шкоду може не тільки контент, який розміщений в мережі, а і дії – як самих дітей та підлітків, так і злочинців.

СЕКСТИНГ — це обмін власними фото-, відео- та текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж. Секстинг стає все більш популярним серед підлітків. Будь-яка дитина

може надіслати своє зображення, якщо в неї є пристрій з камерою та доступ до Інтернету.

На перший погляд, це може здаватися жартом, проте наслідки такого вчинку для дитини дуже небезпечні. Навіть якщо фото не були опубліковані та залишаються таємницею, дитина постійно перебуває в надзвичайно пригніченому стані: переживає, що її приватні світлина побачать та опублікують сторонні люди, що вона стане об'єктом знущань з боку однолітків.

Положення дитини ускладнюється й тим, що їй важко та соромно зізнатися у такому вчинку дорослим, хоча саме їхня участь важлива для вирішення цієї проблеми. Однак дуже часто світлина та відео потрапляють в Інтернет, де швидко й безконтрольно розповсюджуються між користувачами (у соціальних мережах та чатах класу), що призводить до кібербулінгу дитини (знущання й глузування через сучасні засоби комунікації), а потім і до агресивного переслідування в учнівському колективі, виникнення проблем у загальному навчальному процесі.

Трапляється, що юнаки та дівчата створюють в соціальних мережах групи з непристойними назвами, куди з помсти викладають інтимні світлина однолітків. Такі дії призводять до травмування психіки дитини, підривають її довіру до оточуючих, створюють проблеми в побудові стосунків у майбутньому, можуть стати причиною втечі з дому та спроб покінчити життя самогубством.

Окрім того, секстинг може стати серйозною перешкодою для самореалізації у дорослому житті (під час навчання чи пошуку роботи), адже більшість сучасних кампаній шукають підтвердження інформації про кандидата також в Інтернеті та соціальних мережах. Повністю ж видалити будь-яку інформацію, розповсюджену в мережі, практично неможливо. Крім того, ці фото можуть потрапити на сайти з дитячою порнографією.

На жаль, нині випадки підліткового секстингу — сумна реальність для України, і діти все частіше потрапляють в ситуації, коли їх фото безконтрольно розповсюджуються. Діти часто не розуміють зв'язок між реальним та віртуальним життям, а також не знають про наявність ризиків, зумовлених секстингом. Для попередження та вирішення цієї проблеми необхідна співпраця батьків, вчителів, дітей та навіть поліції.

Також батьки мають знати, як правильно діяти в такій ситуації, адже зазвичай наша перша реакція — прохання (або вимога) показати телефон та зроблені дитиною інтимні світлина й подальше наполягання на негайному їх видаленні. Зауважте, що саме в такий спосіб дорослі лише ускладнюють проблему: по-перше, перегляд інтимних світлин завдає ще одну травму дитині (адже для неї це великий сором), а по-друге, так ви знищуєте всі

докази, якими може скористатися поліція у випадку розслідування (між тим, самі світлини все одно продовжують мігрувати Інтернет-простором).

Як тільки ви дізнались про ситуацію секстингу від дитини – підтримайте її, не критикуйте і не осуджуйте. Разом зверніться до служби підтримки соціальної мережі, щоб вони видалили матеріал. Поговоріть з батьками дитини, яка розповсюджує такі фото- чи відео, щодо видалення матеріалів на всіх носіях та сайтах. Якщо ситуація вирішується складно, то зверніться разом з дитиною до поліції.

Також для видалення матеріалів такого характеру ви можете звернутись до громадської організації Internet Watch Foundation (IWF) – <https://www.iwf.org.uk/>

ОНЛАЙН-ГРУМІНГ — це побудова в мережі Інтернет дорослим/ групою дорослих осіб довірливих стосунків з дитиною (підлітком) з метою сексуального насильства онлайн чи у реальному житті. Зазвичай злочинці (або злочинні угруповання) реєструються в соціальних мережах під виглядом підлітків чи налагоджують контакт зі школярами в онлайн іграх, через електронну пошту та ін. Часом діти знають, що спілкуються з дорослими. Злочинці можуть додаватися дитині у друзі, розсилати особисті повідомлення, переглядати сторінки дітей і шукати серед них таких, яким бракує любові та турботи вдома.

Такі діти можуть писати у себе на сторінках у соціальних мережах: «мене ніхто не любить, навіщо я народився/лася» або «мені дуже самотньо» та ін. Протягом деякого періоду злочинець веде листування з дитиною, будуючи довірливі стосунки. А з часом отримує від неї трохи більш відверті світлини, ніж дитина зазвичай розміщує у себе на сторінці. Далі злочинець починає вимагати більш інтимні фото/відео або особисті зустрічі, погрожуючи надіслати ці фото батькам дитини та всім її друзям, а також розмістити біля школи дитини. Потрапивши в таку складну ситуацію, діти відчують самотність, відчай та безвихідь, тому погоджуються на всі умови кривдників. Американська організація THORN, яка була створена Ештоном Катчером та Демі Мур, провела дослідження серед 2 100 дітей-жертв онлайн-грумінгу. Кожна четверта дитина була у віці 12 років чи молодше, 62% дітей погоджувалися на вимагання злочинців та для 68% з них погрози та вимоги не припиняли збільшуватися. Через таке психологічне пригнічення та страх дитини більшість випадків онлайн-грумінгу залишаються прихованими й не доходять до слідчих органів, хоча це тяжкі злочини (виготовлення дитячої порнографії, розбещення, вимагання та шантажування) і законодавство України передбачає за це кримінальну відповідальність.

СЕКСТОРШЕН — налагодження довірливих стосунків із дитиною в Інтернеті з метою отримання приватних матеріалів, шантажування та вимагання додаткових матеріалів чи грошей. Професійні злочинці оперують у соцмережах та месенджерах, а також у мережевих іграх. Фактично жертвою

сексторшену можна стати у будь-якій програмі з можливістю надсилати фото та відео. Міжнародна статистика стверджує, що близько 50% підлітків отримували або надсилали зображення інтимного характеру в мережі та стикались з пов'язаним із ними шантажем.

Інколи це відбувається навіть без реального підґрунтя у вигляді інтимного контенту – злочинці діють навмання, намагаючись шантажувати незнайомих дітей. Також шантажистами можуть стати колишні реальні друзі після сварки, образи чи непорозуміння. Дослідження Національної спільноти Великої Британії щодо попередження жорстокого ставлення до дітей свідчить про те, що 16% дітей надсилають свої оголені фото. В Україні на сьогодні 3058630 дітей у віці від 11 до 18 років. Вірогідно, що близько 489381 дитини надсилають свої оголені фото. З них кожна друга (55%) дитина надсилає свої фото друзям, кожна третя (33 %) ділиться цими матеріалами з людьми, яких вона знає лише в Інтернеті.

ЮРИДИЧНА ДОВІДКА

Розповсюдження та виготовлення порнографічної продукції на території України є кримінально карним діянням, за що передбачена відповідна стаття 301 Кримінального кодексу України. Якщо ж на фото- або відеоматеріалах зображення дитини (особи до 18 років), — така продукція може вважатися дитячою порнографією, за виготовлення та розповсюдження якої особа, причетна до цього, буде засуджена до 12 років позбавлення волі. Проте у випадку секстингу в переважній більшості випадків підлітки розповсюджують еротичну, а не порнографічну продукцію. Тож попри тяжку шкоду психологічному здоров'ю дитини довести скоєння злочину дуже складно.

Такий матеріал може довго знаходитись в мережі і, наприклад, потрапити на очі вчителям навчального закладу та тим самим погіршити стосунки чи керівникам роботи, на яку в майбутньому буде влаштовуватись дитина, оскільки все частіше роботодавці перевіряють інформацію в мережі. Саме тому батьки мають піклуватися про превентивні заходи, що убезпечать дитину від ризиків секстингу. Діти мають знати про ризики та наслідки, які можуть спричинити ці, на перший погляд, дурниці й жарти. Мають розуміти, що зустрічі із друзями, яких вони знайшли в соціальних мережах, є потенційно дуже небезпечними і навіть можуть коштувати їм життя та здоров'я, а розповсюдження чужих інтимних зображень є злочином. У випадку, коли особа, яка причетна до розповсюдження інформації порнографічного змісту, не досягла віку, за який можна притягнути її до кримінальної відповідальності, таку відповідальність несуть її батьки.

ПІДЛІТКОВИЙ ВІК: (13-16 РОКІВ)

Особливості розвитку підлітків:

Кризовий період. Психічний розвиток підлітків характеризується тим, що фактично весь цей період супроводжується кризою. Її передумовою є руйнування старої структури особистості, внутрішнього світу, системи переживань дитини, що були сформовані до цього віку.

Основними причинами кризи є:

01. Дорослі не змінюють своєї поведінки у відповідь на появу в підлітків прагнень до нових форм взаємин із батьками та вчителями;

02. У поведінці з'являється пряме відображення статевого дозрівання.

Суть кризи полягає у глибокій якісній зміні всього процесу психічного розвитку дитини, її внутрішнього світу. Яскравим проявом кризи є негативізм. Підліток ніби відштовхується від оточуючих, він схильний до сварок, порушень дисципліни, у нього часто виникає внутрішнє занепокоєння, невдоволення, прагне самотності та самоізоляції.

Особистісний розвиток. Бурхливий розвиток та криза підліткового віку зумовлюють появу психологічних новоутворень, центральним з яких є самосвідомість. Іншим новоутворенням є відчуття дорослості. Це проявляється в приналежності до світу дорослих – постійному намаганні зайняти місце дорослого в системі реальних стосунків між людьми.

Дорослість підлітків є суб'єктивною, проявляється вона у новому ставленні до навчання, у романтичних стосунках з однолітками іншої статі, у зовнішньому вигляді й манері одягатися. Якщо говорити про поведінку, то самоствердження підлітка можуть бути різноманітними – найпростіша полягає у зовнішньому наслідуванні дорослих, їхніх особливостей поведінки. Також велике значення у розвитку

Підлітковий вік (13-16 років): Особливості розвитку підлітків: самосвідомості підлітка має формування власного образу фізичного Я – уявлення про свій тілесний образ, порівняння та оцінювання себе з точки зору еталона «мужності».

Психологічні особливості спілкування і взаємин підлітків з дорослими характеризуються такими проявами:

-підлітки не погоджуються на нерівноправні стосунки, оскільки вони не відповідають їх уявленням про власну дорослість та самостійність. Вони вимагають поваги, довіри, самостійності, обмежують права дорослих і розширюють свої. Часто це призводить до невиконання розпоряджень дорослих, нехтування обов'язками, протесту;

-конфліктність виникає за умови, коли зміни в розвитку особистості підлітка випереджають корективи стосунків з дорослими;

-характер спілкування підлітків з дорослими істотно впливає на особливості самооцінки підлітків, їм потрібна довіра.

Сексуальна поведінка. На цій стадії також виникає тілесний компонент любові як гармонійний і природний перехід до майбутньої статевої

близькості: еротичні фантазії, бажання доторкнутися до того, кого любиш, поцілувати й обійняти.

Еротичний потяг виявляється по-різному, але кілька із перелічених нижче ознак можуть бути наявні:

інтерес до еротичних журналів і відеопродукції;

ведення особистого щоденника;

бажання писати вірші; довгі розмови по телефону;

прохання погуляти довше, відпустити на вечірку, дискотеку;

нічні полюції і ранкові ерекції у хлопчиків;

мастурбація;

еротичні розмови з нецензурними виразами у середовищі однолітків;

прагнення усамітнитися з об'єктом закоханості.

Сексуальна поведінка виявляється у дотиках, обіймах, поцілунках. Далі у підлітків виникає потреба у вивченні фізіології статевого акту і безпечного сексу.

Чому важливо говорити про Інтернет безпеку у контексті розвитку дитини цього віку?

Вивчаючи свою сексуальність, прийняття себе іншими підлітки можуть вдаватися до секстингу – обміну інтимними фото чи відео. Також це вважається безпечнішим, ніж сексуальні стосунки, але при цьому може трактуватись як високий рівень прояву довіри. Але є випадки, коли дітей змушують надсилати такі матеріали знайомі та незнайомі люди. Або може виникнути ситуація вимагання злочинцями таких матеріалів.

Поруч з цим є велика загроза, що такі матеріали потраплять до третіх осіб, наприклад, якщо акаунт взламають чи гаджет вкрадуть, та можуть бути поширені в мережі без згоди підлітка.

Підлітки намагаються знайти відповіді на свої питання щодо сексуальних стосунків – найчастіше шукають інформацію в Інтернеті, питають у “старших друзів” в мережі чи дивляться порнографію.

Це також може бути про ризик отримання неправдивої інформації та сприйняття її як істини – молоді люди віком від 11 до 16 років, а саме 53% хлопців та 39% дівчат, вбачають у такого роду контенті реальну «картинку» сексуальних відносин.